

Zápis

Diskusní setkání k rovným příležitostem ve vzdělávání

20. 11. 2019 od 14:00 hod., Lubenská 2250, Rakovník 269 01

Přítomni: viz prezenční listina

Program:

- Zahájení a seznámení s cílem setkání: Zhodnocení vlivu inkluze na vzdělávání na Rakovnicku)
- Diskuze
- Závěr

Po zahájení diskusního setkání byli přítomni seznámeni s dokumentem Koncept ŠKOLSKÉ INKLUZIVNÍ KONCEPCE STŘEDOČESKÉHO KRAJE 2018-2019 – říjen 2019, jehož kapitola 3.3 Zjištěné problémy v rámci inkluze z hlediska MAP byla použita pro úvod do diskuze.

V úvodní diskusi jsme uvažovali nad zjištěnými problémy v rámci inkluze z hlediska MAP, které jsou zmíněny v kapitole 3.3 výše uvedeného dokumentu. Největší pozornost byla věnována těmto bodům:

- **nedostatečná spolupráce mezi jednotlivými aktéry**

Závěr: žádný z účastníků diskuse by nepovažoval spolupráci napříč aktéry na území Rakovnicka za jednoznačně nedostatečnou, vyjma spolupráce s cílovou skupinou rodičů, která je zejména ze strany škol vnímána jako jedna z hlavních příčin neúspěchu nejen při implementaci samotné inkluze, ale i při rozvoji kvalitního vzdělávání obecně.

- **nedostatek připravených, schopných a aktivních učitelů**

Závěr: tento bod se setkal s všeobecným souhlasem. Na území Rakovnicka je obecně nedostatek nejen pedagogických pracovníků, ale i nepedagogických pracovníků. Průměrný věk pedagogických pracovníků v území se neustále navyšuje a u některých pedagogů je patrný úpadek chuti, elánu, energie, aktivity, a to v souvislosti s důsledky, které s sebou inkluze v praxi přináší, s administrativní zátěží, nespolečností rodičů, s upadající prestiží učitelského povolání atd.

- **nedostatek příležitostí pro DVPP v oblasti inkluze**

Závěr: množství příležitostí pro DVPP v oblasti inkluze považují zúčastnění za dostatečné

- **vliv rodičů v oblasti inkluze**

Závěr: zúčastnění se zněním tohoto závěru v kapitole 3.3 shodně souhlasí.

V diskusi se zúčastnění dále věnovali následujícím oblastem:

- pedagogicko-psychologická poradna – spolupráce napříč cílovými skupinami
- vzdělávání dětí a žáků ze sociálně slabých rodin
- mimořádně nadané děti
- potřeba terénní péče
- stanovení mantinelů ve škole, v rodinách
- vliv práv a povinností zákonných zástupců na vzdělávání
- agresivita ve školách
- záškoláctví

Závěr diskusního setkání:

Široká diskuze za účasti různých aktérů ve vzdělávání na téma Zhodnocení vlivu inkluze na vzdělávání na Rakovnicku přinesla veskrze negativní závěr:

- Implementace inkluze nebyla úspěšná v důsledku rychlých a nepromyšlených systémových změn. Dosavadní vzdělávací systém nebyl na inkluzi v původní podobě dostatečně připraven. Výsledný dojem z inkluze je obecně negativní.
- Školy se potýkají s nedostatkem kvalitních asistentů pedagoga po odborné a osobnostní stránce. Systém pro získání odbornosti asistenta pedagoga přes rekvalifikaci není vhodně nastaven, nároky na vstupní úroveň uchazečů umožňují získání rekvalifikace i těm, kteří nejsou dostatečně kompetentní pro práci ve školství, tím spíše, že přímo ovlivňují vzdělávání dětí se SVP.
- Díky inkluzi získaly školy možnost materiálního vybavení na podporu inkluzivního vzdělávání, nejvíce si v tomto smyslu polepšily speciální školy.
- Není dostatek speciálních pedagogů v ZŠ a MŠ. Absolventi vysokoškolského pedagogického vzdělání by již měli disponovat vzděláním včetně speciální pedagogiky. Ne každá škola má ve svém pedagogickém sboru speciálního pedagoga.
- Dlouhá čekací lhůta na vyšetření PPP. 1) PPP jsou personálně poddimenzované, odcházející pracovníky do důchodu nemá kdo nahradit, neboť o práci v PPP není ze strany psychologů obecně zájem. Je nutné zvýšit ze strany státu prestiž práce v PPP. 2) Kapacity PPP jsou přehlceny požadavky na vyšetření ze strany rodičů, jejichž cílem, či mylnou představou je usnadnění školní docházky svých dětí díky získání podpůrného opatření. PPP pak nemá dostatek kapacit na vyšetření dětí vytípaných školou. Tento současný stav může vyřešit buď okamžité řešení personálních situací PPP a nebo systémová úprava podmínek pro vyšetření v PPP (úprava kompetencí škola x rodič, nastavení systému priorit PPP atd.).
- Celkově nedostatečné kapacity ŠPZ.
- Školy se potýkají s nedostatečnou systémovou podporou při řešení problémových „nevychovaných“ nebo agresivních žáků (neplnění školních povinností, porušování školního řádu, narušování výuky atd.). Jedná se o ty případy, kde jsou ze strany školy vyčerpána všechna

možná nápravná opatření (záznamy do třídních knih, poznámky, napomenutí třídního učitele, třídní důtka, ředitelská důtka, snížená známka z chování, projednání s rodiči, s nezletilým) a situaci se škole stále nedaří stabilizovat. Dochází k narušování výuky, k slovním útokům na učitele, žáky, ale nejedná se o takovou intenzitu, kterou by OSPOD vyhodnotil jako zcela prokazatelně ohrožující další vývoj dotyčného nezletilého a mohl by být tedy v řešení jakkoliv nápomocen. Ani přivolání RZ a PČR není v těchto případech relevantní. Když výše uvedená nápravná opatření ani jednání s rodiči nemají na dotyčné žáky kýžený vliv, nemá škola jiných kompetencí, jak situaci sama stabilizovat.

Závěr MAP ORP Rakovník II z uskutečněného diskusního setkání:

Všichni účastníci diskusního setkání od zástupců OSPOD, PPP, sociálně aktivizační skupiny, učitelů, až po ředitele škol vnímají současnou situaci ve vzdělávání více méně pesimisticky a negativně. Tento postoj byl patrný v průběhu celého jednání. Čím více jsme situaci analyzovali, tím více nám z diskuze vycházelo, že problémy, se kterými se školy potýkají, nemůžeme nijak vyřešit, protože vyžadují vyšší zásah státu.

Část diskusního setkání byla věnovaná problematice sociálně slabých rodin a systému nastavených dávek, který je takovými rodinami zneužíván, např. odebrání dítěte zákonným zástupcům a svěřením do pěstounské péče příbuzným, kteří žijí v těsné blízkosti původních zákonných zástupců, děti tak neopustí původní nefunkční prostředí, pěstounské dávky jsou rodinou využívány na živobytí, neboť dospělí většinou nepracují. Pozitivní vliv na vývoj a vzdělávání dotčených dětí tento systém nepřináší. Tyto případy nejsou nikterak ojedinělé, dopady na vzdělávání jsou vesměs obdobné: záškoláctví, zanedbávání výuky, nenošení domácích úkolů, svačin, nestravování v ŠJ, agresivní chování, nevychovanost, nezdravé životní návyky atd.

Agresivita na školách a vliv výchovy/nevýchovy ze strany rodičů mají na chod školy a vzdělávání obrovský vliv a nesou s sebou obrovské negativní dopady na kvalitu vzdělávání, např. migraci žáků v rámci regionu. Dochází ke zvýšené koncentraci problematických dětí/žáků na menších školách, kam rodiče své děti „uklídají“, pokud je na ně v původních školách kladen tlak na řešení kázeňských prohřešků. I pro žáky se SVP jsou obecně lepší menší kolektivy, které nabízí právě menší vesnické školy. Pokud už se na těchto menších školách problematičtí žáci vyskytují, i žáci se SVP a ještě k nim přibydou žáci z okolních škol, dá se již mluvit o zvyšující koncentraci. Protože tato koncentrace současně nepříznivě ovlivňuje vzdělávání ostatních, bezproblémových a nadaných žáků, jejich rodiče naopak volí jako řešení přesun svých dětí do jiných škol, většinou do větších měst. Tato migrace není vnímána jako žádoucí ani školami a ani řídicím orgánem, její řešení jsme však na diskusním setkání nenalezli.

Pedagogický sbor obecně stárne. Zkušení pedagogové před odchodem do důchodu se cítí unavení, vyhořelí, bez chuti, bez aktivity. Být pedagogem již v dnešní době není prestiž, učitelé necítí podporu shora ani od rodičů, postupně se vytrácí ze škol autorita učitelů. Rodiče jsou obecně vnímáni jako nejproblémovější skupina z celého procesu vzdělávání. Mají zodpovědnost za své nezletilé děti, hojně využívají všech svých práv, která jim stát jako zákonným zástupcům uděluje, ale ne vždy v souladu s nejlepšími úmysly ve prospěch dětí. V domělném usnadnění školní docházky svých dětí neváhají absolvovat proces k získání podpůrného opatření a očekávají, že dítě lépe „propluje“ základní školou a navíc získá automatickou omluvenku pro zlobení, které je však mnohdy výsledkem pouhé nevhodnosti. Rodiče často zaměňují vzdělávací funkci školy s výchovnou. Nevhodné chování svých dětí bagatelizují, obhajují, omlouvají, nedůvěřují škole, nejeví zájem o chování svých dětí ve škole se slovy: „...to je věc školy, mě to doma nedělají“.

Diskusní setkání bylo přítomnými shrnuto jednomyslně: na cílovou skupinu rodičů se nedá v podstatě efektivně působit, protože ti, kteří nejeví zájem o spolupráci se školou většinou sami sebe nevnímají jako problematické a nebo se tak nechtějí vidět, proto se většinou neúčastní ani obvyklých třídních schůzek. Pokud se musí některých setkání v rámci školních nápravných opatření zúčastnit, tak jen za účelem odškrtnutí účasti, ale bez efektu zlepšení. Veškerých seminářů, školení a přednášek, které pořádají školy nebo MAP se účastní ta část rodičovské veřejnosti, která není problémová, ti, pro které jsou akce pořádány, se jich neúčastní.

Ze setkání nevzešel žádný konkrétní nápad, který by pomohl vyřešit jakýkoliv z výše uvedených diskutovaných bodů.

Zapsala: Brigita Pospíšilová

